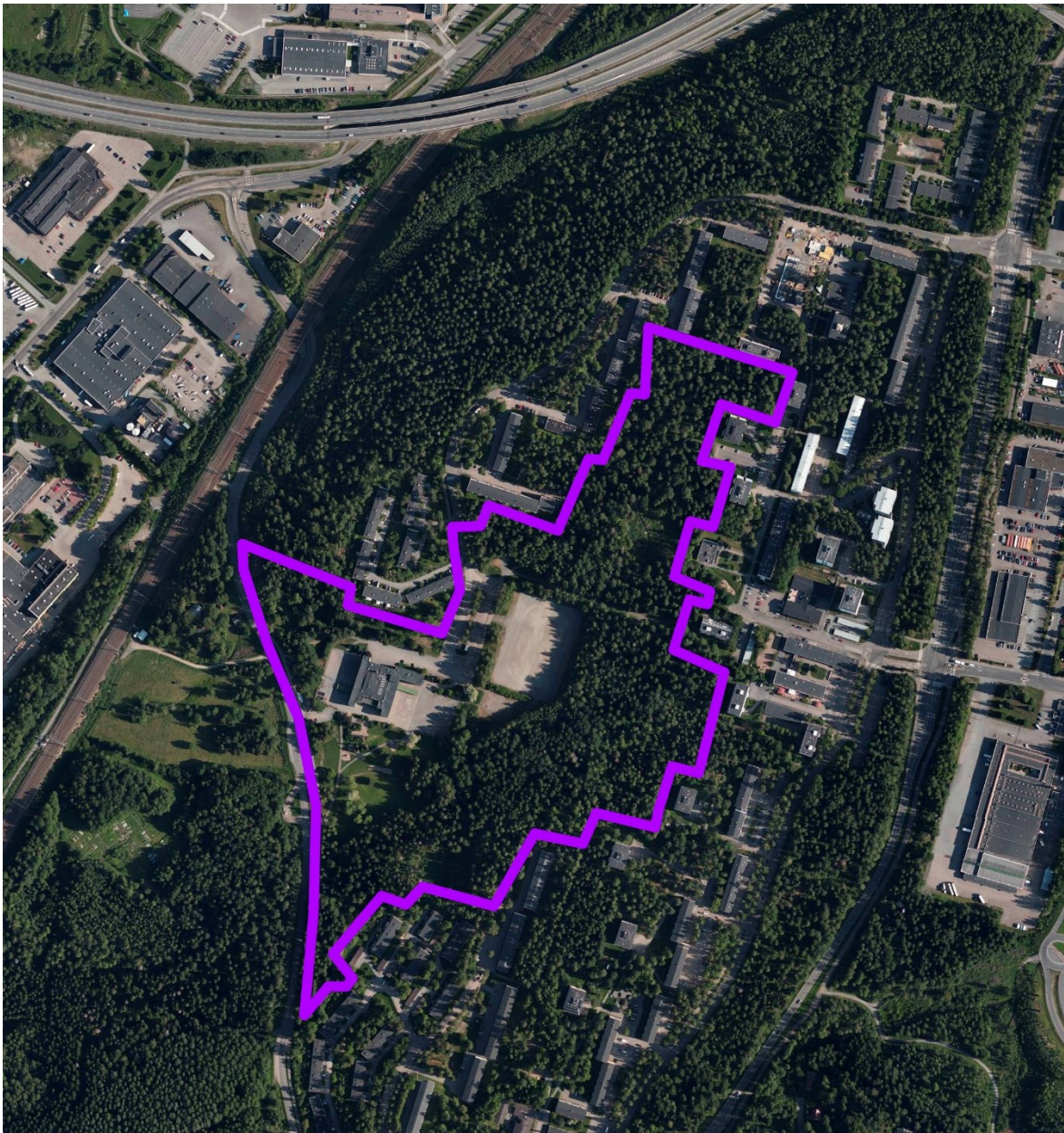

Tampereen kaupunki

Liito-oravaselvitys asemakaava nro 8804 Peltolammin koulu

ID: 5701454

Raportti 30.8.2021

Sisällysluettelo

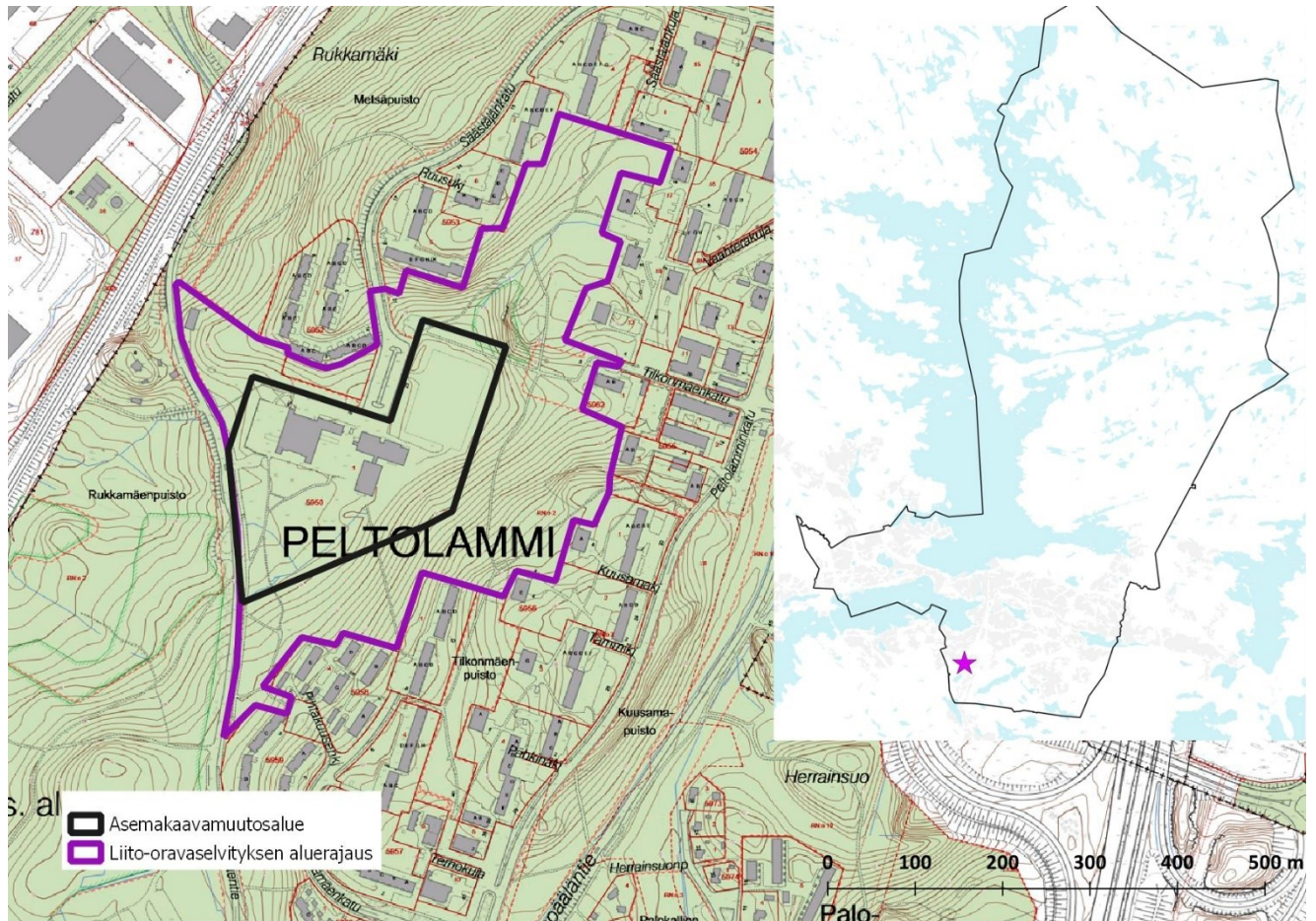
1. Johdanto ja suunnittelualue	3
2. Yleiskaavan viherverkosto	3
3. Lähtötiedot ja menetelmät	4
4. Liito-orava	6
5. Tulokset	7
6. Johtopäätökset ja suunnitteluositukset	10
Lähteet	11
Liite 1. Kartta liito-oravaselvityksen tuloksista	

1. Johdanto ja suunnittelualue

Peltolammin koulun asemakaavan nro 8804 yhteydessä alueelle laadittiin liito-oravaselvitys. Selvitysalueena toimi asemakaavamuutoksen mukaisen suunnittelualueen lisäksi Tilkonmäenpuisto ja Metsäpuiston eteläiset osat. Selvitysalue on laajuudeltaan n. 17,2 hehtaaria ja se sijaitsee Peltolammin kaupunginosassa noin 5 kilometriä kaupungin keskustasta etelään. Selvitysalue rajautuu lännessä Rukkamäntien katualueeseen ja muilta osiltaan asumisen korttelialueisiin.

Asemakaavoituksen tavoitteena on täydennysrakentaa nykyisen koulun tontti koulutoiminnan siirtyessä Peltolammin uuden hyvinvointikeskuksen yhteyteen rakennettavaan uuteen koulurakennukseen. Tavoitteena on Peltolammin talo- ja asuntotyyppistöä monipuolistava asuntorakentaminen, joka sijoittuu luontevasti nykyisen asutuksen lomaan virkistys- ja luontoarvoja kunnioittaen ja kulttuuriympäristöarvot huomioiden. (Asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma 2020)

Selvitys on laadittu viranomaisohjeistuksen mukaisesti ja selvityksen on laatinut erikoissuunnittelija, FM maantieteilijä Saija Kouko Tampereen kaupungilta. Selvitysalueena toimii kaava-alue ja lisäksi Tilkonmäenpuisto ja eteläinen osa Metsäpuistoa. (Kuva 1.)

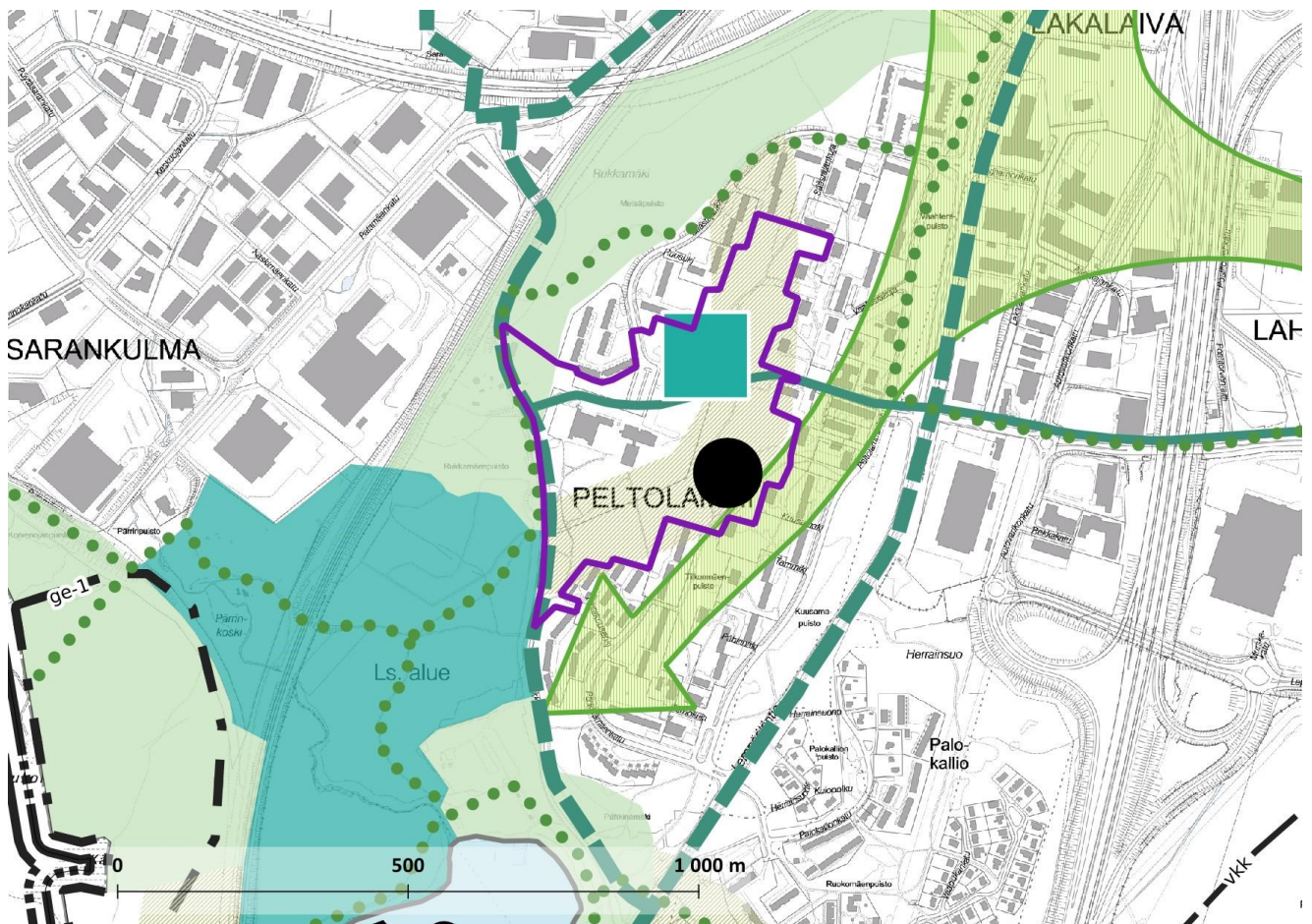
Kuva 1. Selvitysalue sijaitsee Tampereen kaupungin Linnainmaan kaupunginosassa. Selvitysalueen rajaus on esitetty kartalla lilalla värillä.

2. Yleiskaavan viherverkosto

Tampereen kantakaupungin yleiskaavayhdistelmässä (Kantakaupungin yleiskaava 2040 ja Kantakaupungin vaiheyleiskaava 2017-2021) selvitysalue on pääosin asumisen aluetta. Koulun luoteispuolelle on osoitettu

keskuspuistoverkoston aluetta Rukkamäen Metsäpuistoon. Keskuspuistoverkoston kuuluvia alueita ylläpidetään ja kehitetään yhtenäisinä, hyvin saavutettavina sekä toiminnoiltaan ja luonnon ympäristöltään monipuolisina virkistys- ja viheralueina. Selvitysalueen läpi lounaasta pohjoiseen kulkee yleiskaavan ohjeellisen ekologisen yhteyden vyöhyke Tilkonmäenpuistoa pitkin. Ekologisen yhteyden jatkuvuus ja kytkeytyminen keskuspuistoverkoston tulee turvata.

Koulun itäpuolelle on osoitettu kaupunginosapuisto. Koulun kentän pohjoislaidalla sijaitsee luonnonsuojelualue, Rukkamäen jalopuumetsikkö. Pyöräliikenteen alueellinen pääreitti on osoitettu kulkemaan koulun tontin poikki itä-länsisuuntaisesti. Yleiskaavayhdistelmässä on lisäksi esitetty ohjeellisen viherverkoston yhteystarvealue (vihreä nuoli kartalla) yhdistämään Peltolammin luonnonsuojelualueita, Särkijärven ja Nirvan Sulkavuoren keskuspuistoverkoston alueita sekä Härmälän Vähäjärven suojelualueita toisiinsa. Viherverkoston yhteystarvealuetta suunniteltaessa tulee kehittää virkistysyhteyksien toimivuutta, viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä ottaa huomioon toimivien ekologisten yhteyksien ja virkistysyhteyksien kytkeytyminen keskuspuistoverkoston. (Kuva 2.)

Kuva 2. Tampereen yleiskaavayhdistelmän (Kantakaupungin yleiskaava 2040 ja vaiheyleiskaava 2017-2021) kartalla 2. (viherympäristö ja vapaa-ajanpalvelut) selvitysalue sijoittuu Rukkamäen keskuspuistoverkoston ja Tilkonmäenpuiston ohjeellisen ekologisen vyöhykkeen väliin jäävälle asumiseen osoitetulle alueelle. Selvitysalue kartalla lilalla värillä.

3. Lähtötiedot ja menetelmät

Ennen vuotta 2016 tehdyt havainnot

Tampereen kaupungin karttapalvelun aineistojen mukaan ensimmäiset selvitysalueella tehdyt liito-oravahavainnot ovat vuodelta 2006, jolloin koulun itäpuolen metsäalueella todettiin liito-oravan pesintä. Samalla alueella on tehty havaintoja myös vuosina 2011 ja 2013. Vuoden 2013 havaintojen yhteydessä löytyi todennäköinen liito-oravan pesintä samalta alueelta kuin vuonna 2006.

Kantakaupungin liito-oravaselvitys 2016

Selvitysalueella kartoitettiin liito-oravan esiintymistä vuonna 2016 Kantakaupungin liito-oravaselvityksen yhteydessä. Vuoden 2016 kartoitus tehtiin yleiskaavatasoisena. Tilkonmäenpuistosta löydettiin runsaasti papanahavaintoja ja kolme mahdollista pesäpuuta. Vuonna 2016 tulkittiin, että Tilkonmäenpuistossa oli kaksi elinympäristöä, joista läntisempi sijoittui kahteen osaan Rukkamäentien molemmin puolin ja toinen koulun länsi-pohjoispuoleiselle alueelle. Selvitysalueen luoteispuoleiselta Metsäpuiston alueelta ei löytynyt vuonna 2016 havaintoja ja alueen tulkittiin olevan liito-oravalle soveltuvaa metsää. Tärkeitä kulkureittejä osoitettiin Säästäjänkadun yli Tilkonmäenpuistosta Metsäpuistoon, länteen Rukkamäentien yli sekä itään Kuusamapuistoon.

Kantakaupungin liito-oravaseuranta 2017-2019

Tilkonmäenpuistosta sekä Metsäpuistosta tehtiin liito-oravan papanahavaintoja keväällä 2019 liittyen kantakaupungin liito-oravaseurantaan. Tuolloin liito-oravahavainnot keskittyivät Metsäpuiston alueelle, josta löydettiin todennäköinen pesintä.

Laji.fi viranomaisportaali

Liito-oravan havaintotiedot tarkistettiin 22.6.2021 Laji.fi viranomaisportaalista. Selvitysalueelta ei ole yllä mainittujen havaintojen lisäksi kirjattu muita havaintoja.

Selvitysalueella ja sen läheisyydessä tehdyt liito-oravaselvitykset:

- Kantakaupungin liito-orava selvitys 2016. Tampereen kaupunki, Ramboll
- Liito-orava osana yleiskaavan viherverkkoa. Seuranta 2017-2019. Tampereen kaupunki, Kari Korte ja Saija Kouko.
- Peltolammin hyvinvointikeskuksen asemakaavan nro 8628 eliöstö- ja biotooppiselvitys 2020. FCG Finnish Consulting Group Oy/Kari Korte, Tampereen kaupunki

Alueelta ja sen läheisyydestä aiemmin laadittujen selvitysten lisäksi lähtöaineistona on käytetty:

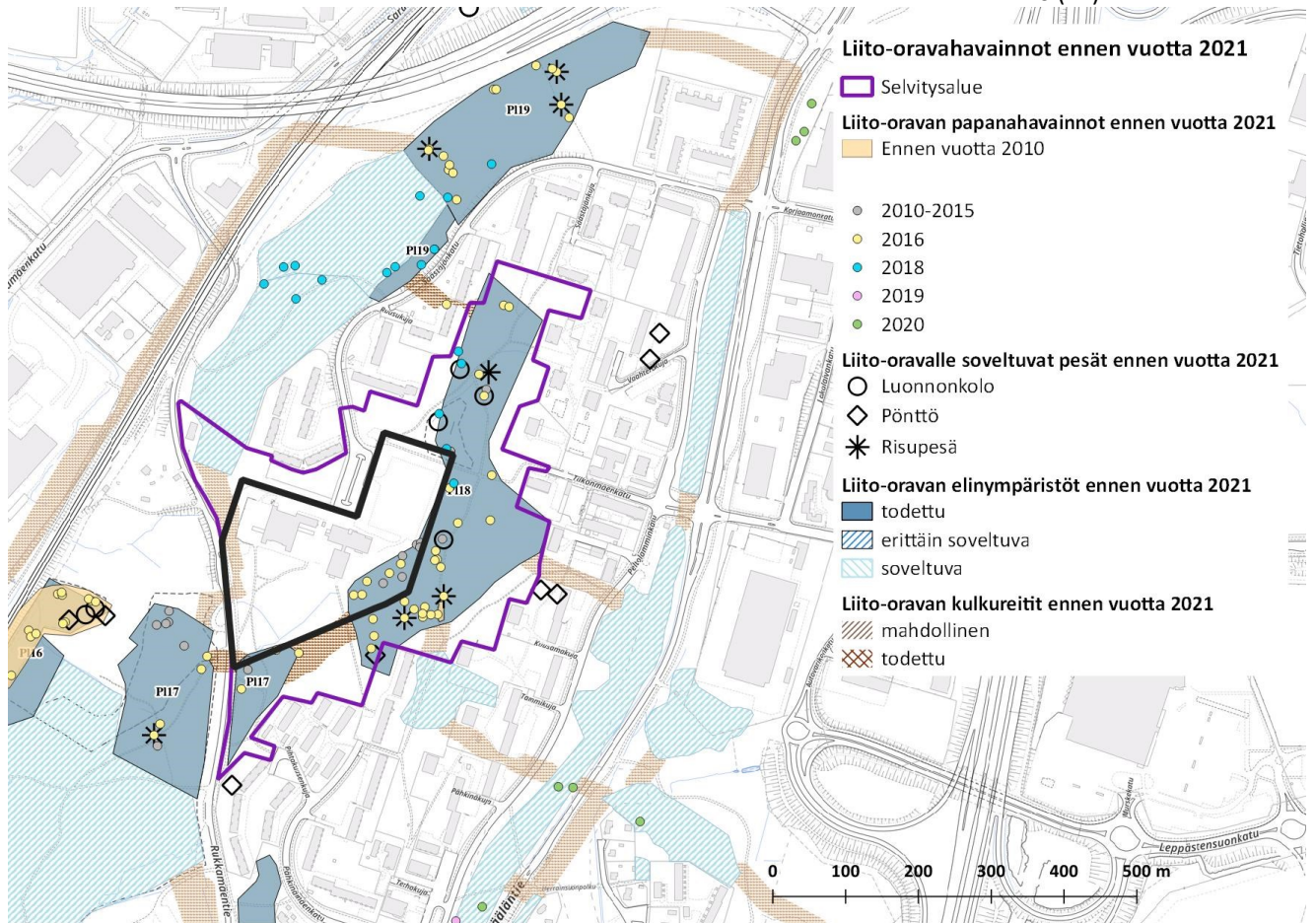
- Tampereen karttapalvelu Oskari 2021: Liito-oravahavainnot, elinympäristöt ja kulkuyhteydet
- Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt (Nieminen & Ahola (toim.), Suomen ympäristö 1/2017)
- Suomen lajien uhanalaisuus, Punainen kirja 2019. Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.)
- Liito-orava-LIFE, Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa. Hyvien käytäntöjen opas. Liito-orava LIFE (LIFE17/nat/FI/000469), Espoon, Jyväskylän ja Kuopion kaupungit 2021.
- Hanki, Ilpo K. Liito-orava, Biologia ja käyttäytyminen. Metsäkustannus 2016.

Menetelmät

Liito-oravaselvitys tehtiin alueelle 31.3.-1.4.2021. Selvitys toteutettiin ”Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt” (Nieminen & Ahola (toim.) 2017) mukaisesti papanakartoitusmenetelmää käyttäen. Liito-oravan esiintymistä kartoitettiin etsimällä liito-oravan panoita puiden tyviltä sekä kirjattiin ylös lajille soveltuvat pesäpaikat (kolopesä, risupesä, pönttö). Samalla arvioitiin alueen soveltuvuutta liito-oravan elinympäristöksi sekä mahdollisten kulkuyhteyksien sijaintia.

Epävarmuustekijät

Selvitys on tehty viranomaisohjeiden mukaisesti. Ajankohta oli erinomainen selvityksen laatimiseen: puiden tyvillä ei ollut enää lunta, mutta kasvillisuutta ei maan ollessa jäässä vielä ollut. Kaava-alue pystyttiin kartoittamaan melko tarkasti. Kevään maastokautta edelsi kohtuu runsasluminen talvi ja maa oli jäässä pitkään kevääseen. Talven aikana lumen sekaan kertyneet papanat olivat todennäköisesti säilyneet hyvin, eivätkä olleet peittyneet karikkeeseen tai maatuneet nopeasti. Selvitys ei sisällä merkittäviä epävarmuustekijöitä ja sen katsotaan sisältävän riittävät tiedot alueen asemakaavoituksen pohjaksi.

Kuva 3 Ennen vuotta 2021 tehtyt liito-oravahavainnot selvitysalueella ja sen läheisyydessä.

4. Liito-orava

Liito-orava on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu laji sekä EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) laji. Liito-orava on lajien viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi (Hyvärinen ym 2019). Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulla (§49).

Yö- ja hämäräaktiivinen liito-orava viihtyy varttuneissa, kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa tulee olla riittävästi pesäpaikkoja sekä hyvät kulkuyhteydet elinympäristöltä toiselle. Liito-orava käyttää kuusta sekä suoja- että varastointipuuna. Kaupungeissa liito-oravaa on tavattu myös lehtipuuvaltaisista metsistä sekä puistomaisista elinympäristöistä ja pihapiireistä. Liito-orava liikkuu puusta toiseen pääasiallisesti liitämällä jalkojen välissä olevan liitopojun avulla. Ravinnokseen liito-orava käyttää kesäisin puiden lehtiä ja talvisin lehtipuiden norkkoja ja silmuja. Talviravinnon norkkojen siitepöly värjää liito-oravan papanat keltaisiksi, jolloin ne on helpompi havaita puiden tyviltä. Kesäisin papanat ovat ruskeita tai vihertäviä ja niitä on haastavampi havaita kasvillisuuden seasta.

Liito-orava käyttää useita pesiä lisääntymiseen sekä levähtämiseen. Pesäksi kelpaavat käpytikan kolot, oravan risupesät ja pöntöt. Liito-oravan pesiä on löydetty myös rakennuksista. Liito-orava saa tyypillisesti kerralla 2-3 poikasta huhti-toukokuussa. Osa naaraista synnyttää toisen poikueen kesäkuussa. Poikasten syntyessä käytössä on pääsääntöisesti yksi pesä.

Liito-oravanaaraan elinpiiri on keskimäärin 3-10 hehtaaria ja uroksen useita kymmeniä hehtaareja, jopa 100 hehtaaria (Nieminen & Ahola 2017). Naaraat elävät omilla alueillaan, eikä naaraiden elinpiirit mene keskenään päällekkäin. Urosten elinpiirit voivat olla päällekkäisiä ja yhden uroksen elinpiirillä voi olla useamman naaraan elinpiirejä. (Hanski 2016) Kaupunkiympäristössä elinpiirit voivat olla pienempiä kuin laajemmilla, kaupungin ulkopuolisilla metsäalueilla. Kaupunkialueilla on liito-oravan suojelun näkökulmasta tärkeää, että elinympäristöjä

on riittävästi ja sopivalla etäisyydellä toisistaan ja niiden välille on varmistettu toimivat kulkuyhteydet. (Liito-orava-LIFE, Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa 2021)

Liito-oravat ovat aikuisena paikkauskollisia, mutta ne eivät elä kovin pitkään. Liito-orava elää keskimäärin 1-2 vuotta, mutta voi elää jopa 4-5 vuottakin. Naaraiden kuoltua niiden elinpiiri tyhjenee, mutta urokset voivat edelleen käyttää alueita. Alueet voivat olla välillä myös asumattomia, kunnes paikalle löytää uusi yksilö. Tähän vaikuttavat useammat seikat, kuten kulkuyhteydet ja lähimmän poikasia tuottavan elinympäristön läheisyys. Liito-oravapoikaset jättävät pesän yleensä heinä-syyskuussa ja voivat levittäytyä jopa yhdeksän kilometrin päähän syntymäpesästä (keskimäärin noin kahden kilometrin päähän). (Liito-orava-LIFE, Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa 2021)

Liito-oravan elinpiirin rungon muodostavat niin kutsutut ydinalueet sekä näitä yhdistävät kulkuyhteydet. Ydinalueiksi kutsutaan liito-oravalle tärkeitä, pienempiä elinpiirien osa-alueita, jotka pitävät sisällään liito-oravalle riittävän määrän pesäpuita sekä ravinto- ja suoja-puita. Ydinalueilla liito-orava viettää suurimman osan ajastaan. Yhdellä liito-oravan elinpiirillä on useita ydinalueita, joiden on yhdessä tutkimuksessa todettu olevan keskimäärin 0,9 hehtaaria. (Liito-orava-LIFE, Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa 2021) Lisääntymis- ja levähdyspaikaksi kutsutaan yksittäistä pesäpaikkaa, joka usein sijaitsee ydinalueen sisällä. Ydinalueiden ja elinpiirien välillä on tärkeää säilyttää liito-oravalle soveltuvia kulkuyhteyksiä, jotta yksilöt pystyvät liikkumaan toisaalta oman elinpiirinsä ydinalueiden välillä ja toisaalta poikaset pystyvät etsiytymään uusille asuinalueille. Ydinalueet, lisääntymis- ja levähdyspaikat, ruokailualueet ja kulkuyhteydet määritellään tapauskohtaisesti liito-oravaselvitysten yhteydessä. (Nieminen & Ahola 2017).

Liito-oravan kulkuyhteydeksi soveltuu metsikkö, jonka valtapuusto on yli 10 metrin korkuista, erirakenteista sekapuustoa. Kuusi luo liito-oravalle hyvää kulkusuojaa myös talviaikaan. Liito-orava liikkuu liitämällä puusta toiseen ja se liittää helposti 50 metriä leveän aukean kuten teialueen yli. Metsässä liito-orava liittää lyhyempiä matkoja (Hanski 2016).

5. Tulokset

Selvitysalueen itäinen rinnemetsä sekä koulun tontin pohjoispuoleinen metsäalue ovat liito-oravalle erittäin soveltuvia alueita. Metsät muodostuvat järeistä kuusista, jossa seassa on runsaasti lehtipuustoa. Erityisesti koulun tontin pohjois-itäpuolelta löytyy runsaasti järeitä haapoja, joissa on paljon liito-oravalle soveltuvia tikan hakkaamia pesäkoloja. Rukkamäen jalopuumetsiköstä koulun kentän pohjoispuolelta löytyi jonkin verran liito-oravan papanaa. Muualta selvitysalueelta ei liito-oravahavaintoja tehty.

Koulun tontti

Koulun tontilla liito-oravalle erittäin soveltuvaa metsää löytyy rakennusten itäpuolelta Tilkonmäenpuiston metsäisestä rinteestä. Rinteestä on tehty liito-oravahavaintoja vuosina 2011, 2013 ja 2016. Vuonna 2018 toteutetussa seurannassa tältä alueelta ei tehty havaintoja. Tänä keväänä rinteeltä ei löytynyt merkkejä liito-oravasta. Alueen järeistä haavoista löytyi kuitenkin runsaasti liito-oravalle soveltuvia pesäkoloja ja alue onkin nykytilassaan erittäin potentiaalinen liito-oravan elinympäristö.

Kuva 4 Koulun aluetta kuvattuna Säästäjänkadulta etelän suuntaan. Vasemmalla näkyvän päiväkotirakennuksen takana näkyy Tilkonmäenpuiston metsään, jonka reunassa kookkaita kolohaapoja.

Koulun piha-alueelta löytyi kolme risupesää, joista itäisin oli selkeimmin oravan pesä. Kaksi muuta ovat todennäköisesti linnun tekemiä pesiä. Koulun piha-alue ei kuitenkaan ole liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä, sillä piha on hyvin aukeaa aluetta, jossa on vain muutamia puuistutuksia. Istutukset muodostavat etäällä toisistaan olevia ryhmiä, joukossa koivua, kuusta ja lehtikuusta. Piha-alue ei tarjoa liito-oravalle riittävästi suojaa ja on hyvin epätodennäköistä, että laji käyttäisi aluetta nykytilanteessa edes kulkureittinään.

Kuva 5 Koulun piha-alueetta kuvattuna etelästä pohjoiseen.

Koulun tontin itäpuolinen rinnemetsä

Koulun tontin itäpuoleinen metsäinen rinnealue on liito-oravalle erittäin hyvin soveltuvaa aluetta. Metsässä on runsaasti järeitä kuusia sekä haapoja. Alueella ei tehty tänä vuonna liito-oravahavaintoja, mutta alueella on todettu pesintää vuosina 2006, 2013 ja 2016. Vuoden 2018 seurannassa alueelta tehtiin vain yksittäinen papanahavainto, mikä viittaa lajin kuitenkin liikkuneen alueella. Koulun itäpuoleiselta metsäalueelta on erittäin tärkeä liito-oravan kulkuyhteys Rukkamäentien yli Peltolammin luonnonsuojelualueen liito-oravan elinympäristöille. Alueen itäosista lähtee myös kaksi tärkeää kulkuyhteyttä kohti Kuusamapuistoa, josta tehtiin liito-oravahavaintoja vuonna 2020 laaditun eliöstö- ja biotooppiselvityksen yhteydessä.

Koulun pohjoispuolinen metsäalue

Koulun tontin pohjoispuolella sijaitseva metsäalue on liito-oravalle erittäin soveltuvaa elinympäristöä. Erityisesti vuonna 2009 luonnonsuojelualueeksi rauhoitettu Rukkamäen jalopuumetsikkö näyttäisi olevan lajin suosiossa. Metsiköstä on tehty liito-oravahavaintoja vuosina 2013, 2018 ja 2021. Jalopuumetsikkö sijoittuu avokallioisen jyrkänteen alle ja kuviolla kasvaa kymmeniä järeitä metsälehmäksiä. Alueelta löytyi tänä vuonna viiden puun tyveltä liito-oravan papanaa. Kolmen haavan tyveltä löytyi vain yksittäisiä papanoita. Kahden haavan tyveltä löytyi 10-30 papanaa. Jätöksen määrästä päätellen alue on toiminut lähinnä levähdyspaikkana. On mahdollista, että alueella on kulkenut uros, joka on levähtänyt kohteessa. Jätös oli selkeästi tämän keväistä, mutta ei kovin tuoretta. Pesintään viittaavia havaintoja ei kohteessa tehty.

Kuva 6 Koulun kenttä ulkoilureitin oikealla puolella. Ulkoilureitin vasemmalla puolella näkyy luonnonsuojelualueeksi rauhoitettu jalopuumetsikkö, josta löytyi selvityksen yhteydessä liito-oravan papanaa.

Koulun länsipuoliset alueet

Koulun tontin länsipuolelle sijoittuu pienehkö alue, jossa kasvaa liito-oravalle hyvin soveltuvia järeitä haapoja. Alueelta ei kuitenkaan tehty havaintoja liito-oravasta. Haavoista ei myöskään löytynyt pesäkoloja. Haavikon kautta kulkee liito-oravayhteys Rukkamäen Metsäpuistoon. Kulkuyhteys jatkuu heikkona koulun tontin eteläreunaa mukailleen.

Liito-oravan kulkuyhteydet

Selvitysalueelta on kuusi mahdollista kulkuyhteyttä Rukkamäen Metsäpuistoon (nrot 1.-6.). Metsäpuistosta on todettu liito-oravan pesintä viimeksi vuonna 2018. Viisi pohjoisinta yhteyttä (nrot 1.-5.) ovat kaikki tällä hetkellä toimivia, joskin neljä niistä (nrot 1., 3.-5.) on yksittäisten puiden varassa olevia yhteyksiä. Kulkuyhteyksistä yhtä (nro 4.) lukuun ottamatta kaikki sijoittuvat asuinrakennusten tonttialueille, mikä tekee niiden säilymisestä epävarmaa. Yhteys numero 4. sijoittuu katualueelle. Rukkamäentien varassa, koulun tontin lounaisreunassa kulkeva yhteys (nro 7.) on tällä hetkellä hyvin heikko, koska kevyen liikenteen reitin vierellä ei koko matkalta kulje yhtenäinen puurivi, vaan aluetta halkovat välillä leveät, puista paljaat nurmikkoalueet.

Alueelta löytyneet havainnot on esitetty liitteessä 1.

Kuva 7 Koulun tontin pohjoispuolella sijoittuu liito-oravalle mahdollinen kulkuyhteys rivitaloyhtiön tonttialueelle.

6. Johtopäätökset ja suunnittelusuositukset

Selvitysalueen itäiset ja pohjoiset metsäalueet ovat liito-oravalle erittäin soveltuvia elinympäristöjä. Koulun kentän pohjoispuolelta, Rukkamäen jalopuumetsästä löytyi jonkin verran liito-oravan papanaa. Alueelta ei tänä vuonna löytynyt pesintää, mutta sekä Tilkonmäenpuiston että Metsäpuiston liito-oravalle soveltuvat alueet ovat tärkeitä elinympäristökokonaisuuksia Peltolammin liito-oravaverkostossa.

Koulun tontti

Koulun tontin liito-oravalle erittäin hyvin soveltuvat alueet tulisi säilyttää ja alueen hoidossa varmistaa, että metsä kehittyy liito-oravalle suotuisana elinympäristönä myös jatkossa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää rakennetun alueen ja metsäisen alueen reunavyöhykkeeseen, jonne sijoittuu runsaasti kolohaapoja. Näiden haapojen säilyminen tulee varmistaa myös rakentamisvaiheessa suojaamalla puut ja niiden juuristo väliaikaisella aidalla. Tontin lounaisreunassa kulkevaa liito-oravayhteyttä (nro 7.) tulisi mahdollisuuksien mukaan kehittää istuttamalla liito-oravalle soveltuvaa puustoa kevyen liikenteen reitin varrelle. Kulkuyhteyden leveydelle ei ole olemassa tiettyä leveysvaatimusta, vaan leveys määritellään tapauskohtaisesti. Tavoitteena tulisi olla useamman puun levyinen yhteys, jolloin yhden puun poistaminen ei vielä katkaise yhteyttä. Kulkuyhteyden leveydessä tulee huomioida olemassa oleva kevyen liikenteen reitti Rukkamäentien varressa sekä tutkia mahdollisuutta puuistutuksiin Rukkamäentien ja kevyen liikenteen reitin välisellä vyöhykkeellä. Minimisuositus kulkuyhteydspuun korkeudeksi on 10 metriä ja puiden istutusväli korkeintaan täysikasvuisen puun korkeuden verran. Kulkuväylien ylityksissä (tässä tapauksessa Rukkamäentie) tulisi huomioida, että yhteyden välinen aukko saisi olla korkeintaan 2-2,5 kertaa täysikasvuisten puiden levyinen. Koulun itäpuoleinen haavikko toimii hyvänä levähdyspaikkana pitkän kulkuyhteyden varrelle. Haavikko ja siitä pohjoiseen Metsäpuistoon kulkeva yhteys tulisi säilyttää mahdollisuuksien mukaan. Jos kulkuyhteyden kehittäminen Rukkamäentien koulun tontin puolella on haastavaa, voisi tutkia mahdollisuutta kehittää kulkureittiä Rukkamäentien länsipuolella alkaen Peltolammin luonnonsuojelualueen reunasta. Olennaista on se, että selvitysalueelta säilytetään vähintään kaksi toimivaa kulkuyhteyttä Metsäpuiston puolelle.

Koulun itäpuolinen rinnemetsä

Koulun itäpuolisesta metsästä ei löytynyt havaintoja liito-oravasta. Metsä on kuitenkin erittäin hyvin liito-oravalla soveltuvaa ja sieltä on aikaisempia pesimähavaintoja, joten on todennäköistä, että metsä on tulevaisuudessa taas asutettu liito-oravan toimesta. Liito-oravalle hyvin soveltuvat alueet tulisi säilyttää ja alueen hoidossa varmistaa, että metsä kehittyy liito-oravalle suotuisana elinympäristönä myös tulevaisuudessa.

Koulun pohjoispuolinen metsäalue

Täältä liito-oravalle hyvin soveltuvalta alueelta tehtiin selvityksen ainoat liito-oravahavainnot. Jätöksen vähäisestä määrästä päätellen alueella ei ole tänä vuonna pesintää. Jalopuumetsikön alue voidaan kuitenkin tulkita levähdyspaikaksi, koska alueelta löytyi jätöstä pieneltä alueelta useamman puun tyveltä. Jalopuumetsikön luonnonsuojeluluestatus varmistanee alueen säilymisen myös tulevaisuudessa.

Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulailla (§ 49). Lisääntymis- ja levähdyspaikaksi katsotaan liito-oravan pesintään, levähtämiseen tai suojautumiseen käytettävät puut, pöntöt ja rakennusten osat sekä näiden välitön lähipuusto. Lisääntymis- ja levähdyspaikan turvaamisella tarkoitetaan myös näiden alueiden toiminnallisuuden turvaamista. Jos yhteydet lisääntymis- ja levähdyspaikalle katkaistaan, laji tulee häviämään alueelta, jolloin voidaan katsoa, että lain vaatimus lisääntymis- ja levähdyspaikkojen turvaamisesta ei toteudu. Luonnonsuojelulain 1 §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi luonnonsuojelussa on tähdättävä maamme luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilyttämiseen. Liito-oravan osalta tulisikin tarkastella laajempaa elinympäristöverkostoa yksittäisten esiintymisen lisäksi (Liito-orava-LIFE, Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa 2021).

Koulun tontin pohjoispuolisen metsikön kautta kulkee tärkeimmät kulkuyhteydet Tilkonmäenpuistosta Rukkamäen Metsäpuistoon. Kulkuyhteyksistä neljä sijoittuu tonteille ja vain yksi yleiselle alueelle. Yleisen alueen kautta kulkevaa kulkuyhteyttä (nro 4.) olisi hyvä tukea lisääntymispaikalla mahdollisuuksien mukaan.

LÄHTEET

Asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Peltolampi, koulun alueen muutos asumiseen. Asemakaava nro 8804. Tampereen kaupunki 26.11.2020.

Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Nieminen Marko, Ahola Aapo (toim.) Suomen ympäristö 1/2017.

Hanki, Ilpo K. Liito-orava, Biologia ja käyttäytyminen. Metsäkustannus 2016.

Kantakaupungin liito-oravaselvitys 2016. Tampereen kaupunki.

Liito-orava-LIFE, Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa. Hyvien käytäntöjen opas. Liito-orava LIFE (LIFE17/nat/FI/000469), Espoon, Jyväskylän ja Kuopion kaupungit 2021.

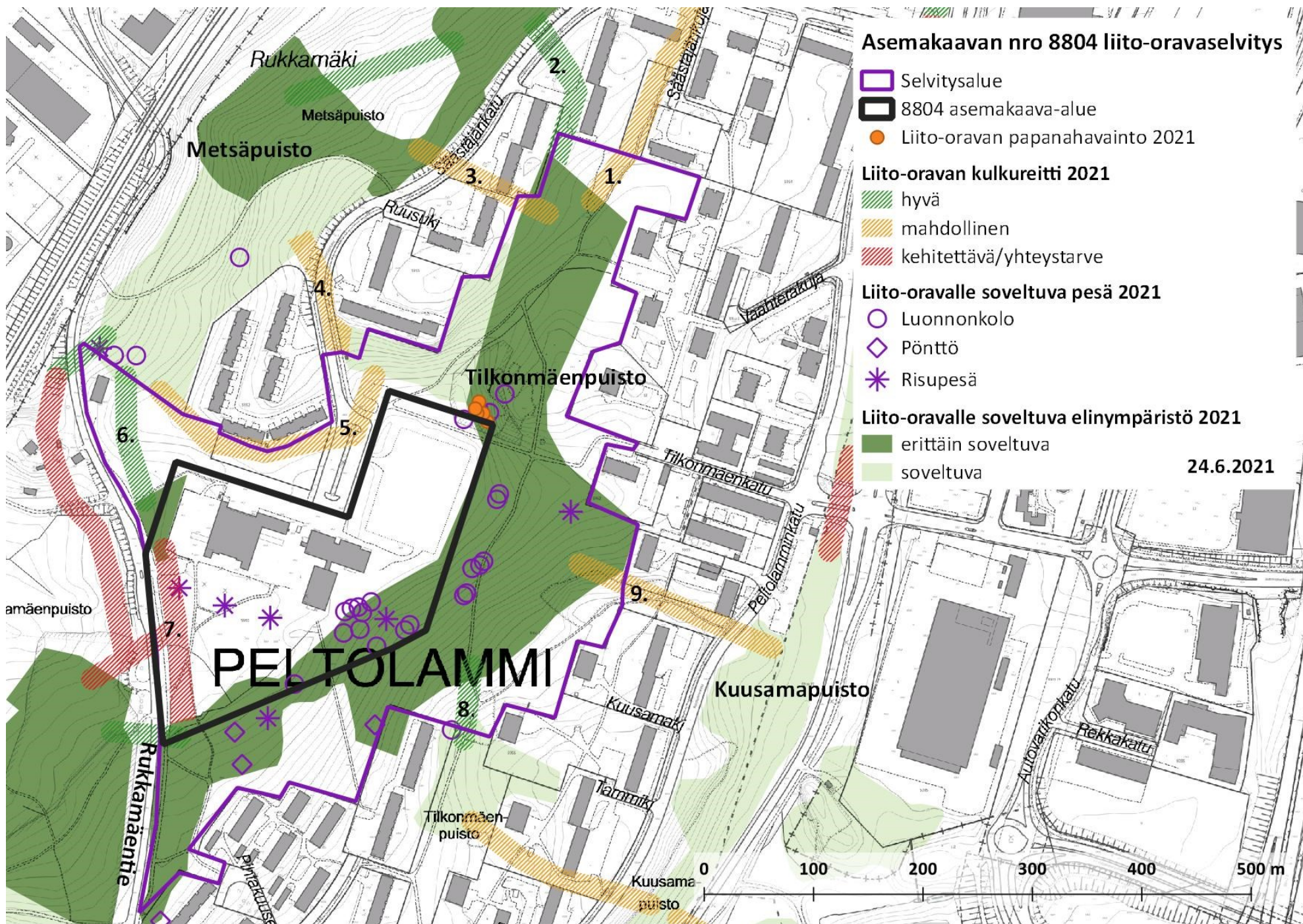
Liito-orava osana yleiskaavan viherverkkoa, Seuranta 2017-2019. Tampereen kaupunki 2020.

Selvitys liito-oravien ja maankäytön suunnittelun yhteensovituksesta Espoonlahden ja Matinkylän alueilla. Kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisuja 5/2014, 30.5.2014.

Suomen lajien uhanalaisuus, Punainen kirja 2019. Hyvärinen Esko, Juslén Aino, Kemppainen Eija, Uddström Annika, Liukko Ulla-Maija. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2019.

Virtanen Teemu, Salomäki Paula, Tanskanen Sakari, Yrjölä Rauno. Liito-oravien radioseuranta Espoonlahden ja Matinkylän suuralueilla 2013. Ympäristötutkimus Yrjölä. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisuja 4/2014. Tutkimusraportti 16.1.2014.

Yrjölä Rauno, Metsänen Timo ja Kotilainen Antti. Liito-oravien radioseuranta Tapiolan ja Mankkaan alueilla 2019–2020. Ympäristötutkimus Yrjölä, Luontoselvitys Metsänen 3.2.2021.

LIITE 1. Kartta liito-oravaselvityksen tuloksista